

TEISĖJŲ ETIKOS IR DRAUSMĖS KOMISIJA

SPRENDIMAS ATSISAKYTI IŠKELTI DRAUSMĖS BYLAS TEISĖJAMS L. Š., J. D. IR R. Š.

2016 m. spalio 24 d. Nr. 18P-12
Vilnius

Teisėjų etikos ir drausmės komisija (toliau – ir Komisija), susidedanti iš Algio Norkūno (pirmininkas ir pranešėjas), Dianos Butrimienės, Jurgitos Paužaitės-Kulvinskienės, Veslavos Ruskan, Teodoros Staugaitienės ir Lino Žukausko, sekretoriaujant Nacionalinės teismų administracijos Administravimo skyriaus vyriausiajai specialistei Aurelijai Pauliukaitei, Nacionalinės teismų administracijos patalpose išnagrinęjusi A. L. ir L. Z. teikimus dėl drausmės bylų iškėlimo Jonavos rajono apylinkės teismo teisėjams L. Š., J. D. ir R. Š., susipažinusi su medžiaga,

n u s t a t ė :

Pareiškėjas A. L. kreipėsi į Komisiją su teikimu, nurodydamas, kad 2016 m. rugsėjo 26 d. ryte būdamas Jonavos rajono apylinkės teisme pastebėjo, jog teisėja L. Š., kuri šiuo metu laikinai eina teismo pirmininkės pareigas, į darbą atvyko 8:25 val., o jos paklausus, ar žino, kiek valandų, buvo nepatenkinta, nemandagiai atsakė, kad nežino, be to, reiškė pretenzijas pareiškėjui. A. L. teigimu, teisėjas R. Š. į darbą atvyko dar vėliau – 8:30 val. – ir tai matė teisėja J. D., kuri draudė pareiškėjui, kaip nepriklausomam kūrėjui, rinkti informaciją (filmuoti). A. L. atkreipia dėmesį, kad pagal Jonavos rajono apylinkės teismo Vidaus tvarkos taisyklės, kurias patvirtino pati L. Š., pirmadienį–ketvirtadienį dirbama nuo 8 val. iki 17 val., penktadienį – nuo 8 val. iki 15.45 val., o valstybės tarnautojai ir darbuotojai, norėdami išvykti darbo metu ar vėluodami, turi apie tai informuoti tiesioginį vadovą ar gauti jo sutikimą; už šių reikalavimų nesilaikymą taikoma tarnybinė ar drausminė atsakomybė. Pareiškėjo A. L. nuomone, teisėja J. D., drausdama jam rinkti informaciją ir motyvuodama tokį draudimą teisme galiojančiomis Vidaus tvarkos taisyklėmis, elgėsi neteisėtai, pažeidė jo teises, įtvirtintas Konstitucijoje. Pareiškėjo manymu, draudimą filmuoti teismo vidų numatančios Vidaus tvarkos taisyklės taikytinos tik teismo valstybės tarnautojams ir darbuotojams, o ne privatiems asmenims, teismo lankytojams ar nepriklausomiems kūrėjams. Teikime A. L. taip pat teigia, kad laikinai teismo pirmininkės pareigas einančios L. Š. 2016 m. rugpjūčio 31 d. įsakymu Nr. V-46 patvirtinti Vidaus tvarkos taisyklių pakeitimai, numatantys draudimą teismo patalpose filmuoti ir fotografuoti, išskyrus atvejus, kai tai leido daryti teismo pirmininkas, neatitinka Konstitucijos 25 str. 2 d. reikalavimų ir pažeidžia Teismų įstatymą. Atkreipia dėmesį, kad ant tarnybinio įėjimo durų draudžiančio filmuoti ženklo nėra, o ant pagrindinio įėjimo yra pakabintas ženklas, numatantis absoliutų draudimą filmuoti.

Į Komisiją taip pat kreipėsi pareiškėjas L. Z., teigdamas, kad 2016 m. rugsėjo 15 d. nuvykęs į Jonavos rajono apylinkės teismą koridoriuje rinko informaciją apie vėluojančius į darbą teismo pirmininkę ir teisėjus bei pastebėjo teismo darbuotoją N. A., kuri mobiliuoju telefonu jį filmavo, t. y. jam nesutinkant, tvarkė jo asmens duomenis. Vėliau tą pačią dieną kreipėsi žodžiu į teismo pirmininkę L. Š. su pretenzija ir siekdamas tai užfiksuoti viešoje vietoje – teismo koridoriuje, ne tarnybinėse patalpose filmavo, tačiau teismo pirmininkė neteisėtai ir nepagrįstai uždraudė tai daryti, motyvuodama Jonavos rajono apylinkės teismo Vidaus tvarkos taisyklėmis. Pareiškėjo L. Z. teigimu, teismo pirmininkė turėjo nurodyti, kodėl ir kokiais teisės aktais vadovaudamasi absoliučiai uždraudžia jam rinkti informaciją, nes pačiose Vidaus tvarkos taisyklėse nustatyta, kad filmuoti ir fotografuoti galima pirmininkės leidimu. Be to, 2016 m. rugsėjo 15 d. teismo patalpose nebuvo jokios informacijos apie tai, kad draudžiama filmuoti bendro naudojimo

patalpose, koridoriuose, fojė; Vidaus tvarkos taisyklių teisme paviestintų nematė. Informacija apie Vidaus tvarkos taisyklės paskelbta Jonavos rajono apylinkės teismo svetainėje, kurioje taip pat nurodyta, kad informacija atnaujinta 2016-09-15 13:05 val., t. y. jam būnant teisme. Pareiškėjas mano, kad visiškai uždrausdama jam filmuoti teisėja L. Š. pažeidė Konstitucijos 25 str. 2 d., Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 3 str. 1 d., Teismų įstatymo 38 str. 5 d., nesilaikė įstatymų viršenybės principo, nes jokia įstatymų norma nedraudžia filmuoti teismo koridoriuje. Pareiškėjas L. Z. atkreipia dėmesį, kad jokia Vidaus tvarkos taisyklių norma nenumato, kad jos taikomos visiems Lietuvos Respublikos piliečiams, priešingai – jose numatyta, kad taisyklės taikomos teismo darbuotojams. Pareiškėjas jaučiamas diskriminuojamas, nes teismo pirmininkė regioninei televizijai teismo koridorių filmuoti nedraudė. L. Z. remiasi Konstitucinio Teismo jurisprudencija ir teigia, kad valstybės tarnautojų veikla, susijusi su valstybės bei savivaldybių valdžios ir valdymo funkcijų įgyvendinimu, visada yra vieša, taigi viešoje vietoje – valstybės įstaigoje – negalimas draudimas rinkti informaciją.

Teisėja J. D. paaiškina Komisijai nurodo, kad pareiškėjui A. L. filmuoti nedraudė, tik informavo jį, kad pagal teismo Vidaus tvarkos taisyklės teismo patalpose filmuoti draudžiama.

Teisėjas R. Š. paaiškina teigia, kad 2016 m. rugsėjo 26 d. nuo 7.30 val. lankėsi gydymo įstaigoje ir apie tai iš anksto buvo informavęs teismo pirmininkę L. Š. Iš gydymo įstaigos atvykęs į darbą nesuprato, kas vyksta – teismo antrojo aukšto fojė A. L. agresyviai kalbėjo su teisėja J. D., o pamatęs jį ateinantį, agresyviai užkabino, grasinančiai klausdamas apie vėlavimą į darbą. Teisėjas R. Š. paaiškina, kad pareiškėjo A. L. atžvilgiu 2013 m. gegužės 3 d. yra priėmęs apkaltinamąjį nuosprendį; mano, kad teikti kokią nors informaciją, kuri nesusijusi su išnagrinėta byla, A. L. neturėjo pagrindo. Pareiškėjo A. L. veiklą ir per televiziją vėliau paskleistą informaciją apie tariamus darbo drausmės pažeidimus teisėjas R. Š. vertina kaip persekiojimą dėl priimtų procesinių sprendimų.

Laikiniai einanti Jonavos rajono apylinkės teismo pirmininkės pareigas L. Š. paaiškina, kad 2016 m. rugsėjo 26 d. į darbą atvyko 8:25 val. dėl svarbių asmeninių priežasčių – iš anksto suplanuoto susitikimo su namuose remonto darbus atliekančiu meistru (kitu metu meistras atvykti negalėjo; jos sutuoktinis tuo metu gydėsi sanatorijoje ir meistro priimti taip pat negalėjo). Apie tai, kad gali vėluoti, iš anksto informavo sekretorę R. Š., kurios darbo vieta yra pirmininko priimamajame ir kuri galėtų pranešti jos ieškantiems asmenims. L. Š. teigia, kad pagal teisme nusistovėjusią tvarką, teisėjui dėl svarbių priežasčių į darbą atvykus vėliau, jis nebūtų darbe laiką atidirba vėliau. Atkreipia dėmesį, kad Valstybės tarnybos įstatyme aiškiai nustatyta, kad jis netaikomas teisėjams, todėl nepagrįsti A. L. argumentai, kuriuose jis teisėjus prilygina valstybės tarnautojams. Teisėja L. Š. pažymi, kad pagal Teisėjų etikos ir drausmės komisijos formuojamą praktiką, teisėjas pats organizuoja savo darbą; nėra duomenų, kad Jonavos rajono apylinkės teismo teisėjai vėluotų į posėdžius ar sprendimų paskelbimus. Asmenų priėmimui ji, kaip laikinai einanti teismo pirmininkės pareigas, yra numačius konkretų laiką – antradieniais ir ketvirtadieniais nuo 14 val. iki 16 val. L. Š. pažymi, kad Vidaus tvarkos taisyklės dėl draudimo fotografuoti ir filmuoti pakeitė įgyvendindama vidinio administravimo funkcijas. Taisyklių punktas, draudžiantis be teismo pirmininko ar jį pavaduojančio teisėjo leidimo fotografuoti ir filmuoti, buvo priimtas atsižvelgus į asmenų, kurių atžvilgiu Jonavos rajono apylinkės teismo teisėjai priėmė apkaltinamuosius nuosprendžius ar kitus jiems nepalankius procesinius sprendimus, provokacijas. Teismo darbuotojai ne kartą raštu informavo, kad minėti asmenys, naudodamiesi filmavimo įranga, eina į teismo raštinę ar dokumentų priėmimo kabinetus, užduoda provokuojančius klausimus, fiksuoja darbuotojų elgesį, tokiais veiksmais išderindami teismo darbą. Be to, darbo vietose yra dokumentų, kuriuose nurodomi trečiųjų asmenų asmens duomenys, konfidenciali / slapta informacija, ikiteisminio tyrimo medžiaga. L. Š. pažymi, kad Vidaus tvarkos taisyklių nuostata dėl filmavimo ir fotografavimo nėra taikoma išimtinai pareiškėjams – ji galioja visiems teismo lankytojams. Apie šį draudimą paskelbta viešai – teismo informaciniame stende iškabintas taisyklių išrašas bei ant paradinių teismo durų užklijuotas lipdukas. Pažymi, kad filmuoti ir fotografuoti galima gavus teismo pirmininko ar jį pavaduojančio teisėjo leidimą, taigi draudimas nėra absoliutus, tačiau nei A. L., nei L. Z. dėl tokio leidimo nė karto nesikreipė. Akcentuoja tai, kad atsižvelgusi į Kauno apygardos teismo pirmininko 2016 m. spalio 14 d. rašte pateiktą informaciją, kad draudimas filmuoti teisme nebuvo įformintas

tinkamame lokaliniame teisės akte, Vidaus tvarkos taisyklių 37 punktą panaikino ir informaciją pašalino iš teismo informacinio stendo bei nuėmė lipdukus nuo durų.

Laikiniai einanti Jonavos rajono apylinkės teismo pirmininkės pareigas L. Š. papildomai dėl pareiškėjo L. Z. teikimo paaiškina, kad Jonavos rajono apylinkės teismo teisėjai yra priėmę šiam pareiškėjui nepalankius procesinius sprendimus baudžiamosiose ir civilinėse bylose, todėl, manytina, jis persekioja teisėjus bei teismo darbuotojus, filmuodamas ir fotografuodamas įvairiose situacijose, keldamas grėsmę teisėjų nepriklausomumui bei saugumui (ne kartą sekė teisėją J. D. iki pat jos namų, administracijos sekretorei sakė žinaš, kur gyvena teisėja J. D. ir kada ji išeina bei grįžta). Be to, nenustatyti asmenys yra sukūrę socialiniame tinkle paskyrą Jonavos rajono apylinkės teismo vardu, kurioje viešinami teisėjų ir teismo autoritetą žeminantys vaizdo įrašai. 2016 m. rugsėjo 15 d. L. Z., atvykęs į teismą, filmavo, todėl buvo įspėtas, kad pagal Vidaus tvarkos taisyklių nuostatas be pirmininko leidimo tai daryti draudžiama, jam buvo paaiškinta, kad taisyklės paskelbtos internetiniame puslapyje, be to, buvo pakabintos pirmojo aukšto fojė esančiame informaciniame stende. Į pastabas pareiškėjas L. Z. nereagavo, todėl teiginiai, kad jam buvo sutrukdyta rinkti ir fiksuoti informaciją, nepagrįsti.

Komisijos posėdyje teisėjai L. Š., J. D. ir R. Š. nedalyvavo, gauti rašytiniai prašymai nagrinėti teikimus jiems nedalyvaujant.

Drausmės bylas teisėjams L. Š., J. D. ir Romaldui Š. kelti atsisakytina.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija iškelia teisėjui drausmės bylą, kai teisėjo veiksmuose nustato nusižengimų, nustatytų Teismų įstatymo 83 straipsnio 2 dalyje, požymių. Teisėjas gali atsakyti drausmine tvarka trimis atvejais: už teisėjo vardą žeminantį poelgį, už kitų Teisėjų etikos kodekso reikalavimų pažeidimą ir už įstatymuose numatytų teisėjų darbinės ar politinės veiklos apribojimų nesilaikymą. Šio straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad teisėjo vardą žeminantis poelgis – tai su teisėjo garbe nesuderinamas ir Teisėjų etikos kodekso reikalavimų neatitinkantis poelgis, kuriuo pažeminamas teisėjo vardas bei kenkiama teismo autoritetui. Teisėjo vardą žeminančiu poelgiu taip pat gali būti pripažįstamas bet koks pareiginis nusižengimas – aiškiai aplaidus konkrečios teisėjo pareigos atlikimas arba jos neatlikimas be pateisinamos priežasties.

Dėl teisėjų ir teismo pirmininko darbo laiko

Teisėjų etikos ir drausmės komisija, remdamasi pareiškėjo A. L. teikime pateikta informacija bei prie teikimo pridėta filmuota medžiaga, taip pat atsižvelgdama į teisėjų R. Š. ir L. Š. paaiškinimus, nustatė, kad 2016 m. rugsėjo 26 d. Jonavos rajono apylinkės teismo teisėjai R. Š. ir L. Š. į darbą Jonavos rajono apylinkės teisme atvyko, atitinkamai, 8:30 val. ir 8:25 val.

Pareiškėjas A. L. kelia teisėjų drausminės atsakomybės klausimą, teigdamas, kad teisėjai pažeidė Jonavos rajono apylinkės teismo Vidaus tvarkos taisykles, numatančias, jog pirmadienį–ketvirtadienį teisme dirbama nuo 8 val. iki 17 val., penktadienį – nuo 8 val. iki 15.45 val., o valstybės tarnautojams ir darbuotojams, pažeidusiems šias nuostatas, turi būti taikoma drausminė atsakomybė.

Konstitucijos 109 straipsnio 1 dalis nustato, kad teisingumą Lietuvos Respublikoje vykdo teismai. Konstitucinis Teismas ne kartą yra pažymėjęs, kad teisingumo vykdymo funkcija lemia išskirtinį konstitucinį teisėjo statusą, kurį atskleidžia įvairios Konstitucijos nuostatos, įtvirtinančios ne tik teisėjo ir teismų nepriklausomumą vykdant teisingumą (109 straipsnio 2 dalis), bet ir draudimą kištis į teisėjo veiklą, teisėjo asmens neliečiamybę (114 straipsnis) ir kt. Šiuo pagrindu teisėjas pagal jo atliekamas pareigas negali būti priskirtas prie valstybės tarnautojų (žr. Konstitucinio Teismo 1999 m. gruodžio 21 d. nutarimą, 2001 m. liepos 12 d. nutarimas, 2011 m. vasario 14 d. nutarimas ir kt.). Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 4 straipsnio 5 dalies 2 punkte numatyta, kad šis įstatymas netaikomas Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo ir kitų teismų teisėjams. Atsižvelgiant į šias nuostatas sprendžiama ir dėl teismo vidaus darbo tvarkos taisyklių taikymo teisėjams. Taisyklėse gali būti nuostatų, kurios gali būti taikomos teisėjams, bet apie tai turi būti konkrečiai nurodyta taisyklėse.

Iš Konstitucijos ir įstatymų kyla ir tokios teisėjų funkcijos, kurias vykdydamas teisėjas turi dirbti viršvalandžius, poilsio bei švenčių dienomis (pvz., pagal Konstitucijos 20 straipsnio 3 dalį nusikaltimo vietoje sulaikytas asmuo per keturiasdešimt aštuonias valandas turi būti pristatytas į teismą, kur sulaikytajam dalyvaujant sprendžiamas sulaikymo pagrindumas; iš rinkimų ir referendumų teisinius santykius reglamentuojančių įstatymų teismams kyla pareiga kai kuriuos skundus išnagrinėti per keturiasdešimt aštuonias valandas ir kt.). Teisėjų atlyginimų įstatymas teisėjo algos nesieja su dirbtomis valandomis. Jis nustato, kad teisėjui turi būti apmokėta už dirbamus viršvalandžius. Tai nesudaro pagrindo vykdyti teisėjų darbo valandų apskaitą įprastiniu teismo įstaigos darbo laiku ir kontroliuoti, kaip laikomasi šio laiko darbo valandų. Realizuojant šio įstatymo nuostatas yra pagrindo apskaityti teisėjo dirbtą laiką, kurio metu jis vykdo BPK, CPK ir kituose įstatymuose nurodytas teisėjo funkcijas ne įprastiniu teismo darbo laiku. Kartu yra pagrindo kontroliuoti, ar jis tuo metu, kai prireikia, nors tai nėra įprastinis teismo darbo laikas, atlieka įstatymais numatytas funkcijas (laikosi budėjimo grafiko, yra darbe ar reikia yra pasiekiamas ne darbo vietoje, ar užtikrina reikiamų procesinių veiksmų atlikimą prireikus ar nustatytu laiku ir kt.).

Įvertinus išskirtinį konstitucinį teisėjo statusą, kylantį iš Konstitucijoje įtvirtintos teisingumo vykdymo funkcijos, atsižvelgus į tai, kad teisėjas pagal jo atliekamas pareigas negali būti priskirtas prie valstybės tarnautojų ar darbuotojų, darytina išvada, kad teisėjo darbo laiko nėra pagrindo vertinti kaip normuoto. Nenormuotas teisėjo darbo laikas reiškia, kad teisėjai ir teismo pirmininkai turi teisę dienos eigoje darbą organizuoti savo nuožiūra taip, kad laikas būtų išnaudojamas efektyviau, geresniam teisėjo pareigų atlikimui ir nebūtinai darbo vietoje. Teisėjo darbą sudaro rengimasis byloms, jų nagrinėjimas, procesinių dokumentų rengimas ir tvarkymas. Pasirengimas bylai susideda iš bylos medžiagos analizės, taikomų įstatymų ir teisinės literatūros studijavimo, susipažinimo su teismine praktika. Į teisėjų pareigas įeina kvalifikacijos kėlimas, kuris vykdomas centralizuotai, organizuotai arba individualiai. Jis apima dalykinius teisės žinojimo, taikymo ir tobulinimo klausimus, taip pat teismų ir teisėjų veiklos organizacinius klausimus. Teisėjas pats turi teisę nusistatyti, kada ir kiek būti darbo vietoje. Tai jis sprendžia pagal jam tenkančias pareigas nustatytu laiku nagrinėti bylas, dalyvauti teismo ar kituose renginiuose (susirinkimuose, susitikimuose, pasitarimuose, priėmimuose, kvalifikacijos kėlimo užsiėmimuose, mokymuose, budėjimuose ir kt.), kuriuose paskirtas ar įsipareigojo dalyvauti.

Teismo pirmininkai naudojasi suteikta galimybe organizuoti savo darbą kaip ir teisėjai, papildomai atsižvelgdami į jiems paskirtas kitas funkcijas. Pagal Teismų įstatymo 80 ir 103 straipsnių nuostatas teismo pirmininkas, be jam, kaip teisėjui, priskirtų teisingumo vykdymo funkcijų, taip pat atlieka ir vidinį teismo administravimą – vadovauja teismo organizaciniam darbui. Vykdydamas administravimo funkcijas teismo pirmininkas dažnai užimtas organizacine veikla – organizuoja ir dalyvauja renginiuose, susitikimuose, pasitarimuose, posėdžiuose, taip pat priima interesantus, kontroliuoja teismo darbuotojų darbo tvarką, prižiūri teisėjų etikos laikymąsi. Aplinkybė, kad teismo pirmininkas teismo darbo laiku nebuvo savo darbo vietoje, savaime nesudaro pagrindo kelti jam drausmės bylą. Etikos aspektu galimai svarstyti būtų atvejai, kai teismo pirmininkas be pateisinamos priežasties nebūtų darbo vietoje, nors prieš tai būtų susitaręs priimti interesantą, neateitų į suderintą pasitarimą ar posėdį ir pan.

Tinkamam darbo organizavimui, netikėtiems atvejams ar aplinkybėms spręsti teisėjas ar teismo pirmininkas turėtų informuoti, kada bus teisme darbo vietoje ar kaip su juo susisiekti neatidėliotinai prireikus. Jeigu teisėjas (teismo pirmininkas, teismo pirmininko pavaduotojas, skyriaus pirmininkas) atlieka pareigas joms nustatytu vykdyti laiku, tai jo nebuvimo darbo vietoje nėra pagrindo vertinti kaip drausmės pažeidimo, už kurį būtų pagrindas kelti drausmės bylą. Drausminės atsakomybės taikymo teisėjui (teismo pirmininkui, teismo pirmininko pavaduotojui, skyriaus pirmininkui) klausimą būtų pagrindo svarstyti tada, jeigu dėl nebuvimo teisme darbo metu jis neatliktų procesinių veiksmų ar kitokių jam priskirtų darbų, o taip pat priskirtų atlikti ne teisme ir ne teismo darbo laiku.

Nagrinėjamu atveju, įvertinus pareiškėjo A. L. teikimą bei prie jo pridėtą medžiagą, atsižvelgus į teisėjų L. Š. ir R. Š. paaiškinimus, darytina išvada, kad nėra objektyvių duomenų, leidžiančių teigti, jog dėl minėtų teisėjų vėlavimo į darbą apie pusę valandos būtų nukentėjęs teisingumo vykdymo procesas (būtų vėlavęs prasidėti teismo posėdis, laiku nebūtų paskelbtas sprendimas) ar dėl to kam nors būtų kilę žalos ar kitokie neigiami padariniai (priėmimo pas

pirmininę būtų laukęs koks nors asmuo ar pan.). Dėl nurodytų priežasčių nėra etikos pažeidimo ir drausminio nusižengimo požymių, o tai reiškia ir pagrindo kelti teisėjams L. Š. ir R. Š. drausmės bylas.

Dėl draudimo filmuoti ir fotografuoti teismo patalpose

Teismo pirmininkas, įgyvendindamas jam priskirtas vidinio administravimo funkcijas, turi teisę priimti teismo vidaus tvarką ir organizacinę darbą reglamentuojančius teisės aktus. Nagrinėjamu atveju, teisėja L. Š., laikinai eidama teismo pirmininkės pareigas, siekdama užtikrinti, kad nebus pažeistas teisėjų nepriklausomumo principas, be reikalo nebus trikdomas teisėjų bei teismo darbuotojų darbas, užtikrinta asmens duomenų apsauga, 2016 m. rugpjūčio 31 d. įsakymu Nr. V-46 patvirtino Jonavos rajono apylinkės teismo Vidaus tvarkos taisyklių pakeitimus. Po jų taisyklių 37 punktą nustato, kad teismo patalpose draudžiama filmuoti ir fotografuoti, išskyrus atvejus, kai tai leidžia daryti teismo pirmininkas arba jį pavaduojantis teisėjas. Iš Komisijai pateiktų duomenų matyti, kad šie taisyklių pakeitimai buvo paskelbti viešai – įkelti į teismo interneto puslapį, patalpinti teismo fojė esančiame informaciniame stende, be to, ant paradinių durų buvo užklijuotas lipdukas, rodantis draudimą filmuoti. Nuotrauka su užfiksuotu lipduku, pateikta prie A. L. skundo. Atsižvelgus į tai, kas išdėstyta, atmetini pareiškėjų A. L. ir L. Z. argumentai, kad apie draudimą filmuoti nebuvo pranešta viešai.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija, atsižvelgus į Teismų įstatymo 85 straipsnyje nustatytą jos kompetenciją, pažymi, kad jai nesuteikta teisė tikrinti ir vertinti, ar teismo pirmininko priimti lokalūs teisės aktai atitinka Konstitucijos, įstatymų ar kitų aukštesnės galios teisės aktų reikalavimus. Šių klausimų sprendimas nėra susijęs su teisėjų etikos ir drausmės reikalavimų laikymosi įvertinimu.

Pagal Teismų įstatymo 104 straipsnio 1 dalies 1 punktą apylinkių teismų administracinės veiklos priežiūrą Administravimo teismuose nuostatų nustatyta tvarka atlieka atitinkamo apygardos teismo pirmininkas. Nagrinėjamu atveju iš Jonavos rajono apylinkės teismo pateiktos informacijos matyti, kad Kauno apygardos teismo pirmininkas 2016 m. spalio 14 d. rašte nurodė, jog draudimas filmuoti Jonavos rajono apylinkės teisme nebuvo įformintas tinkamame lokaliniame teisės akte, todėl 2016 m. spalio 18 d. l. e. pirmininkės pareigas L. Š. įsakymu Nr. V-68 Vidaus tvarkos taisyklės buvo pakeistos. Taigi pareiškėjų A. L. ir L. Z. argumentai dėl nustatytų draudimų filmuoti ir fotografuoti iš dalies įvertinti teismų administracinės veiklos priežiūros tvarka. Pažymėtina, kad tuo atveju, jei pareiškėjai mano, jog dėl Vidaus tvarkos taisyklių taikymo buvo pažeistos jų teisės ir padaryta žalos, turi teisę pažeistas teises ginti įstatymų nustatyta tvarka.

Vertinant teismo pirmininkės atliktą filmavimo tvarkos nustatymą pažymėtina ir tai, kad šiuo metu teismuose nėra vieningos ir aiškios tvarkos, kaip reglamentuoti tokį informacijos rinkimą, kaip filmavimas ar fotografavimas. Visuomenės informavimo įstatymas suteikia asmenims teisę rinkti informaciją, tačiau ši nuostata turi būti taikoma kartu su teisėjo nepriklausomumą garantuojančiomis, asmenų privatumą ginančiomis ir asmens duomenų saugą užtikrinančiomis kitų įstatymų nuostatomis. Atskirais atvejais informacijos rinkimas tokiu būdu gali sudaryti prielaidas surinkti slaptą, neviešą, neskelbtiną, privačią informaciją ar asmeninius duomenis, kurių paskleidimu įvairiems asmenims gali būti padaryta žalos. Tokie veiksmai gali daryti įtaką teisėjams dėl priimtų ar priimamų procesinių sprendimų, paveikti teismo darbuotojus ar teisminių procesų dalyvius. Esant tokiai teisinio reglamentavimo prasme neapibrėžtai ir nevienareikšmiškai vertinamai situacijai, teismo pirmininko sprendimas reglamentuoti informacijos rinkimą teismo patalpose yra pateisinamas. Teisėjo etikos pažeidimą sudarytų šiurkštus įstatymo pažeidimas, kurį teismo pirmininkas padarytų administravimo veikloje, ir kuris būtų suprantamas kaip neprofesionalus teisėjo vardą žeminantis veiksmas. Ar jis šiurkštus, būtų sprendžiama pagal tai, ar pažeistas įstatymas, kiek reikšminga jo nuostata buvo pažeista, kokie buvo pažeidžiančiųjų veiksmų atlikimo ar sprendimo priėmimo motyvai, ar buvo (galėjo būti) pažeistos asmenų teisės, ar dėl pažeidimo nukentėjo teismo / teisėjo vardas.

Etikos aspektu vertinant pareiškėjų teikimuose nurodytas aplinkybes dėl tariamo absoliutaus draudimo filmuoti, teisėjų L. Š. ir J. D. veiksmų, draudžiančių pareiškėjams rinkti informaciją, pažymėtina, kad iš Vidaus tvarkos taisyklių 37 punkto formuluotės matyti, jog filmavimas bei fotografavimas galimas gavus teismo pirmininko ar jį pavaduojančio teisėjo leidimą.

Be to, tiek pareiškėjas A. L., tiek L. Z. prie teikimų Komisijai pridėjo filmuotą medžiagą. Dėl šių aplinkybių nėra pagrindo teigti, kad jiems absoliučiai buvo uždrausta rinkti informaciją. Komisija vertina, kad susidariusioje situacijoje teismo pirmininkės įvykdyto filmavimo tvarkos įvedimo, nepanaikinančio įstatymu suteiktos teisės rinkti informaciją, kuriuo siekta apsaugoti asmenų teises ir teisėtus interesus bei užtikrinti geresnę teismo veiklą, nėra pagrindo vertinti kaip šiurkštų, teisėjo vardą žeminantį sprendimą.

Teisėjų J. D. ir L. Š. pareiškėjams žodžiu išsakytos pastabos, kad teismo patalpose negalima filmuoti, Teisėjų etikos ir drausmės komisijos vertinimu nelaikytinos etikos pažeidimu, už kurį joms turėtų būti keliami drausmės bylos. Iš pareiškėjų pateiktos filmuotos medžiagos matyti, jog nei teisėja J. D., nei L. Š. pareiškėjams filmuoti netrukde jokiais savo ar pasitelktų asmenų arba pareigūnų veiksmais. Filmavimo metu galiojusiose teismo Vidaus darbo tvarkos taisyklėse toks draudimas buvo numatytas, o jose nustatyta tvarka pareiškėjai į teismo pirmininkę dėl leidimo filmuoti teismo patalpose nebuvo kreipęsi. Pranešdamos apie taisyklėse numatytą draudimą teisėjos nesakė pareiškėjams nemandagių, įžeidžiančių, žeminančių žodžių ar teiginių ir nepadarė to, ką būtų galima įvertinti kaip aiškiai pažeidžiantį įstatymus, nepagarbų asmeniui ar nemandagų elgesį. Komisija vertina, kad teisėjos žodžiu tinkamai ir mandagiai informavo pareiškėjus apie teisme galiojančią filmavimo tvarką.

Apibendrinusi išdėstytus argumentus, Komisija daro išvadą, kad išnagrinėjus turimą medžiagą nenustatyta aplinkybių, kurios leistų teisėjų L. Š., J. D. ir R. Š. veiksmus vertinti kaip teisėjų elgesiui keliamų reikalavimų pažeidimą ir konstatuoti Teismų įstatymo 83 straipsnio 2 dalyje numatytus nusizengimų požymius, todėl kelti teisėjams drausmės bylas nėra pagrindo.

Komisija, vadovaudamasi Teisėjų etikos ir drausmės komisijos nuostatų 35.3 punktu,

nusprendžia:

Atsisakyti iškelti drausmės bylas Jonavos rajono apylinkės teismo teisėjams L. Š., J. D. ir R. Š.

Sprendimas neskundžiamas.

Komisijos nariai:

Algis Norkūnas

Diana Butrimienė

Jurgita Paužaitė-Kulvinskienė

Veslava Ruskan

Teodora Staugaitienė

Linas Žukauskas